

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 2. oktoober 2023
(OR. en)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0102(NLE)

8172/1/23
REV 1

FRONT 114
COWEB 40
MIGR 121

ETTEPANEK

Komisjoni dok nr: COM(2023) 261 final/2

Teema: Ettepanek: NÕUKOGU OTSUS Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti
operatiivtegevust Montenegros käsitleva Euroopa Liidu ja Montenegro
vahelise kokkuleppe sõlmimise kohta

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2023) 261 final/2.

Lisatud: COM(2023) 261 final/2

Brüssel, 29.9.2023
COM(2023) 261 final/2

2023/0102 (NLE)

CORRIGENDUM

This document corrects document COM(2023)261 final of 05.04.2023

Concerns all language versions

Addition of the reference to the Commission Staff Working Document SWD(2023) 755
linked to the Proposal

The text shall read as follows

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

**Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti operatiivtegevust Montenegros käsitleva Euroopa
Liidu ja Montenegro vahelise kokkuleppe sõlmimise kohta**

{SWD(2023) 755 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

- **Ettepaneku põhjused ja eesmärgid**

Üks Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti (edaspidi „amet“) ülesandeid on teha kolmandate riikidega Euroopa piiri- ja rannikuvalve määrusega (määrus (EL) 2019/1896, edaspidi „määrus“) hõlmatud valdkondades koostööd, „mis võib seisneda operatiivtegevuse käigus piirihaldusrühmade suunamises kolmandatesse riikidesse“¹. Täpsemalt peab amet Euroopa piiri- ja rannikuvalve osana tagama Euroopa integreeritud piirihalduse,² mille üks komponent on koostöö kolmandate riikidega määruse kohaldamisalasse kuuluvates valdkondades, keskendudes eelkõige naabruses asuvatele kolmandatele riikidele ning ebaseadusliku rände päritolu- või transiidiriikidele³. Amet võib teha oma ülesannete täitmiseks koostööd kolmandate riikide asutustega, mis on pädevad käesoleva määrusega reguleeritud küsimustes,⁴ ning võib kolmanda riigi nõusolekul võtta selle kolmanda riigi territooriumil Euroopa integreeritud piirihaldusega seotud meetmeid.

Määruse artikli 73 lõike 3 kohaselt sõlmib liit olukorras, mis nõuab Euroopa piiri- ja rannikuvalve alalise korpuse piirihaldusrühmade suunamist kolmandasse riiki, kus rühmade liikmed teostavad täitevvolitusi, asjaomase kolmanda riigiga staatust käsitleva kokkuleppe. Selline staatust käsitlev kokkulepe peaks põhinema näidisel, mille komisjon on koostanud sama määruse artikli 76 lõike 1 kohaselt. Komisjon võttis nimetatud näidise vastu 21. detsembril 2021⁵.

Montenegro asub Lääne-Balkani rändeteel, kus toimub märkimisväärne ebaseaduslik ränne Euroopa Liitu nii maismaa kui ka Aadria mere kaudu. 2022. aastal registreeris amet Lääne-Balkani rändeteel Euroopa Liidu välispiiridel 144 118 ebaseaduslikku piiriületust. Ebaseaduslikke rändajaid kasutavad ära organiseeritud kuritegelikud rühmitused, kes tegelevad inimeste ebaseadusliku üle piiri toimetamisega, ning on suur oht, et nende inimõigusi võidakse rikkuda. Ebaseaduslike saabujate ja varjupaigataotlejate suur arv avaldab märkimisväärset survet ka mõnele Euroopa Liidu liikmesriigile, mistõttu on vaja ühiseid, liidu tasandil koordineeritavaid meetmeid, mis põhinevad rände- ja varjupaigaleppes⁶ sätestatud solidaarsuse ja vastutuse õiglase jagamise põhimõttel.

Euroopa Komisjon alustas 2017. aastal Montenegroga läbirääkimisi staatust käsitleva kokkuleppe sõlmimiseks eelmise Euroopa piiri- ja rannikuvalve määruse (määrus

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. novembri 2019. aasta määruse (EL) 2019/1896 (mis käsitleb Euroopa piiri- ja rannikuvalvet) artikli 10 lõike 1 punkt u.

² Määruse (EL) 2019/1896 artikli 71 lõige 1.

³ Määruse (EL) 2019/1896 artikli 3 punkt g.

⁴ Määruse (EL) 2019/1896 artikli 73 lõige 1.

⁵ Teatis COM(2021) 829 – Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. novembri 2019. aasta määruses (EL) 2019/1896, mis käsitleb Euroopa piiri- ja rannikuvalvet ning millega tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1052/2013 ning (EL) 2016/1624, osutatud staatust käsitlev nädiskokkulepe.

⁶ [Rände- ja varjupaigapakett: 23. septembril 2020 vastu võetud uut rände- ja varjupaigalepet käsitlevad dokumendid | Euroopa Komisjon \(europa.eu\)](#)

(EL) 2016/1624⁷) alusel. Kokkuleppele kirjutati alla 2019. aasta oktoobris. Nõukogu võttis otsuse selle sõlmimise kohta vastu 2020. aasta mais ja see jõustus 1. juulil 2020⁸.

Staatust käsitleva kokkuleppe alusel läbiviidavad ühisoperatsioonid piirduvad Montenegro ja Euroopa Liidu piiridega – praegu 14 kilomeetrit maismaapiiri Horvaatia Vabariigiga ja teatavad Aadria mere osad. Amet on käivitanud Montenegros kaks ühisoperatsiooni: operatsioon *Montenegro Land* Montenegro ja Horvaatia maismaapiiril (käivitati 15. juulil 2020) ja operatsioon *Montenegro Sea* piki Montenegro ja Itaalia merepiiri (käivitati 14. oktoobril 2020).

Montenegro siseministeerium teavitas Euroopa välisteenistust juba 2021. aasta oktoobris, et soovib alustada läbirääkimisi staatust käsitleva kokkuleppe üle, mis põhineb uuel Euroopa piiri- ja rannikuvalve määrusel (EL) 2019/1896, mis võimaldab ühisoperatsioone ka muudel kui Euroopa Liidu piiridel, et võimaldada ameti töötajate lähetamist riigi piirile kogu selle ulatuses. Seepärast esitasid komisjoni talitused 20. mail 2022 Montenegro ametiasutustele 2019. aasta määruse kohase staatust käsitleva näidiskokkuleppe, juhtides tähelepanu erinevustele praegu kehtivast staatust käsitlevast kokkuleppest.

18. novembril 2022 sai komisjon nõukogult loa alustada läbirääkimisi Montenegro ning Albaania, Serbia ning Bosnia ja Hertsegoviinaga, et sõlmida kokkulepe Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti operatiivtegevuse kohta nendes riikides (st staatust käsitlev kokkuleppe määruse (EL) 2019/1896 alusel). 30. novembril 2022 korraldas komisjon avakohtumise nelja eespool nimetatud riigi esindajatega, kus esitleti staatust käsitleva näidiskokkuleppe peamisi uuendusi. Euroopa Komisjon pidas Euroopa Liidu nimel Montenegroga 23. ja 24. veebruaril 2023 Podgoricas kokkuleppe üle ametlikke läbirääkimisi. Komisjon on seisukohal, et nõukogu läbirääkimisjuhistega seatud eesmärgid on saavutatud ja kokkulepe on liidule vastuvõetav.

Lisatud nõukogu otsuse ettepanek on Euroopa Liidu ja Montenegro vahelise Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti operatiivtegevust Montenegros käsitleva kokkuleppe sõlmimise õiguslik alus.

Schengeni lepinguga ühinenud riikide olukord

Käesolev ettepanek põhineb välispiiride haldamist käsitleval Schengeni *acquis*'l. Liidul ei ole siiski volitusi sõlmida Montenegroga staatust käsitlevat kokkulepet Norra, Islandi, Šveitsi ja Liechtensteini suhtes siduval viisil. Tagamaks, et nende riikide poolt Montenegrosse saadetud piirivalveametnikel ja muudel asjaomastel töötajatel oleks sama staatus, nagu on sätestatud tulevases staatust käsitlevas kokkuleppes, tuleks staatust käsitlevale kokkuleppele lisatavates ühisdeklaratsioonides väljendada soovi sõlmida Montenegro ja iga Schengeni lepinguga ühinenud riigi vahel sarnased kokkulepped.

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. septembri 2016. aasta määrus (EL) 2016/1624, mis käsitleb Euroopa piiri- ja rannikuvalvet ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2016/399 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 863/2007, nõukogu määrus (EÜ) nr 2007/2004 ning nõukogu otsus 2005/267/EÜ (ELT L 251, 16.9.2016, lk 1–76).

⁸ Nõukogu 26. mai 2020. aasta otsus (EL) 2020/729, mis käsitleb Euroopa Liidu ja Montenegro vahelise staatust käsitleva kokkuleppe (Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti tegevuse kohta Montenegros) sõlmimist.

Käesolev otsus kujutab endast nende Schengeni *acquis* sätete edasiarendamist, milles Iirimaa ei osale vastavalt nõukogu otsusele 2002/192/EÜ;⁹ seetõttu ei osale Iirimaa käesoleva otsuse vastuvõtmisel, see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav. Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva otsuse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Kontrolli tugevdamine Montenegro territooriumil mõjutab positiivselt nii liidu välispiiride kui ka Montenegro piiride haldamist. Staatust käsitleva kokkuleppe sõlmimine oleks kooskõlas Euroopa Liidu ja Montenegro stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingus¹⁰ sätestatud laiemate koostööeesmärkide ja -prioriteetidega.

Staatust käsitleva kokkuleppe sõlmimine võiks samuti toetada Euroopa Liidu laiemaid jõupingutusi ja kohustusi suutlikkuse arendamisel, et aidata hallata kriisidele reageerimist ning edendada liidu ja Montenegro vahelist lähenemist välis- ja julgeolekuküsimustes.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Käesoleva ettepaneku õiguslik alus on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 77 lõike 2 punktid b ja d ning artikli 79 lõike 2 punkt c koostoimes Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 218 lõike 6 punktiga a.

Euroopa Liidu pädevus staatust käsitleva kokkuleppe sõlmimiseks on sõnaselgelt ette nähtud määruse (EL) 2019/1896 artikli 73 lõikega 3, milles on sätestatud, et „[o]lukorras, kus on vajalik alalise korpuse piirihaldusrühmade suunamine kolmandasse riiki, milles rühmaliikmed teostavad täitevvolitusi, sõlmib liit [...] asjaomase kolmanda riigiga staatust käsitleva kokkuleppe“.

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 3 lõikes 2 on sätestatud, et liidu ainupädevusse kuulub rahvusvahelise lepingu sõlmimine, kui selle sõlmimise näeb ette liidu seadusandlik akt. Määruse (EL) 2019/1896 artikli 73 lõikes 3 on sätestatud, et liit sõlmib asjaomase kolmanda riigiga staatust käsitleva kokkuleppe. Seega kuulub Montenegroga allakirjutatav ja sõlmitav kokkulepe Euroopa Liidu ainupädevusse. Kooskõlas määruse (EL) 2019/1896 artikli 73 lõikega 3 põhineb kavandatav staatust käsitlev kokkulepe komisjoni poolt 2021. aasta detsembris vastu võetud näidiskokkuleppel,¹¹ võttes arvesse Montenegroga sõlmitud staatust käsitlevat kokkulepet¹².

⁹ Nõukogu 28. veebruari 2002. aasta otsus 2002/192/EÜ Iirimaa taotluse kohta osaleda teatavates Schengeni *acquis* sätetes (EÜT L 64, 7.3.2002, lk 20).

¹⁰ ELT L 108, 29.4.2010, lk 3.

¹¹ Teatis COM(2021) 829.

¹² [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:22020A0603\(01\)&rid=2](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:22020A0603(01)&rid=2)

- **Subsidiaarsus ja proportsionaalsus**

Vajadus ühise lähenemisviisi järele

Staatust käsitlev kokkulepe võimaldab Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ametil suunata Montenegrosse Euroopa piiri- ja rannikuvalverühmi, kasutades kõiki määrusega (EL) 2019/1896 pakutavaid võimalusi. Ilma sellise kokkuleppeta võivad liikmesriigid lähetada töötajaid üksnes kahepoolse kokkuleppe alusel, et arendada ja rakendada Euroopa integreeritud piirihaldust ning aidata Montenegrol hallata märkimisväärsel hulka rändajaid, kes soovivad tema territooriumi läbida väljaspool Montenegroga sõlmitud ja praegu kehtiva staatust käsitleva kokkuleppe väga kitsast geograafilist kohaldamisala. Seetõttu on Montenegro piiride paremaks haldamiseks vajalik ühine lähenemisviis.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

Kuna tegemist on uue kokkuleppega, ei olnud võimalik olemasolevaid õigusakte hinnata ega nende toimivust kontrollida. Staatust käsitleva kokkuleppe üle läbirääkimisteks ei ole mõju hindamine vajalik.

- **Põhiõigused**

Kooskõlas määruse (EL) 2019/1896 põhjendusega 88 hindab komisjon Montenegroga sõlmitud staatust käsitleva kokkuleppega hõlmatud piirkondade olukorda põhiõiguste valdkonnas ja teavitab sellest Euroopa Parlamenti.

Kavandatav kokkulepe sisaldab põhiõiguste järgimisega seotud praktilisi meetmeid ja tagab põhiõiguste täieliku järgimise kokkuleppe alusel korraldatavates tegevustes. Kokkuleppega nähakse ette sõltumatu ja tulemuslik kaebuste esitamise mehhanism kooskõlas määruse (EL) 2019/1896 asjakohaste sätetega, et jälgida põhiõiguste järgimist ja tagada see kõigis kokkuleppe alusel korraldatavates tegevustes.

- **Andmekaitse**

Euroopa Andmekaitseinspektoriga konsulteeritakse staatust käsitleva kokkuleppe andmete edastamisega seotud tingimuste asjus, kui need erinevad oluliselt staatust käsitleva näidiskokkuleppe tingimustest.

4. MÕJU EELARVELE

Staatust käsitleval kokkuleppel finantsmõju puudub. Piirivalverühmade tegelik suunamine operatsiooniplaani alusel tooks kaasa kulud, mis kaetakse ameti eelarvest. Staatust käsitleva kokkuleppe alusel tehtavaid tulevasi toiminguid rahastatakse ameti omavahenditest, nagu on ette nähtud liidu iga-aastases eelarvetsükliis.

Liidu toetus Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ametile on juba osa liidu eelarvest, nagu on sedastatud nõukogu järeltulevates mitmeaastase finantsraamistiku kokkuleppe kohta.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Komisjon tagab nõuetekohase järelevalve staatust käsitleva kokkuleppe rakendamise üle.

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti operatiivtegevust Montenegros käsitleva Euroopa Liidu ja Montenegro vahelise kokkuleppe sõlmimise kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 77 lõike 2 punkte b ja d ning artikli 79 lõike 2 punkti c koostoimes artikli 218 lõike 6 punktiga a,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Vastavalt nõukogu [...] otsusele 2023/XXX kirjutasid [...] [.....] alla Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti operatiivtegevust Montenegros käsitlevale Euroopa Liidu ja Montenegro vahelisele kokkuleppele (edaspidi „staatust käsitlev kokkulepe“), tingimusel et see hiljem sõlmitakse.
- (2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/1896¹³ artikli 73 lõike 3 kohaselt sõlmib liit olukorras, kus on vajalik Euroopa piiri- ja rannikuvalve alalise korpuse piirihaldusrühmade suunamine kolmandasse riiki, kus rühmaliikmed teostavad täitevvolitusi, aluslepingu artikli 218 alusel asjaomase kolmanda riigiga staatust käsitleva kokkuleppe.
- (3) Käesolev otsus kujutab endast nende Schengeni *acquis*’ sätete edasiarendamist, milles Iirimaa ei osale vastavalt nõukogu otsusele 2002/192/EÜ;¹⁴ seetõttu ei osale Iirimaa käesoleva otsuse vastuvõtmisel, see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldata.
- (4) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokoll nr 22 (Taani seisukoha kohta)¹⁵ artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva otsuse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldata. Arvestades, et käesolev otsus põhineb Schengeni *acquis*’l, otsustab Taani kõnealuse protokoll artikli 4 kohaselt kuue kuu jooksul pärast nõukogu otsuse tegemist käesoleva otsuse üle, kas ta rakendab seda oma õiguses.
- (5) Kokkulepe tuleks liidu nimel heaks kiita,

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. novembri 2019. aasta määrus (EL) 2019/1896, mis käsitleb Euroopa piiri- ja rannikuvalvet ning millega tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1052/2013 ning (EL) 2016/1624 (ELT L 295, 14.11.2019, lk 1).

¹⁴ Nõukogu 28. veebruari 2002. aasta otsus 2002/192/EÜ Iirimaa taotluse kohta osaleda teatavates Schengeni *acquis*’ sätetes (EÜT L 64, 7.3.2002, lk 20).

¹⁵ Protokoll nr 22 Taani seisukoha kohta (ELT C 326, 26.10.2012, lk 299–303).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Euroopa Liidu ja Montenegro vahelise Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti operatiivtegevust Montenegros käsitleva kokkuleppe sõlmimine kiidetakse käesolevaga liidu nimel heaks¹⁶.

Artikkel 2

Komisjon teavitab Montenegrot liidu nimel, nagu on sätestatud kokkuleppe artikli 22 lõikes 1, et väljendada liidu nõusolekut end kokkuleppega siduda.

Artikkel 3

Käesolev otsus jõustub selle vastuvõtmise päeval¹⁷.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*

¹⁶ Kokkuleppe tekst on avaldatud Euroopa Liidu Teatajas (ELT L, lk...).

¹⁷ Nõukogu peasekretariaat avaldab kokkuleppe jõustumise kuupäeva Euroopa Liidu Teatajas.